

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยประเมินผลหลักสูตรในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรและเพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ปีพุทธศักราช 2549 โดยกำหนดระเบียบวิธีการประเมินผลดังนี้

แบบของการวิจัย

ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

แบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแบบจำลองของชิป (CIPP Model) และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

ประชากรสำหรับการประเมินผลครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มอาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและอาจารย์พิเศษ จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาบัณฑิต เพราะเป็นวิชาเสริมสำหรับนักศึกษาที่ไม่ผ่านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์

2. กลุ่มนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่เข้าเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 – 2553 จำนวน 312 คน (ประกอบด้วยนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป็นมหาบัณฑิตแล้วจำนวน 210 คน และนักศึกษาที่กำลัง

ศึกษาอยู่ในภาคเรียนสุดท้ายจำนวน 102 คน โดยจำแนกตามศูนย์การเรียนรู้ 6 ศูนย์ รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรในการวิจัย (สำหรับผู้เรียน) จำแนกตามศูนย์เรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้	จำนวนประชากร			ร้อยละ
	กำลังศึกษา	สำเร็จการศึกษา	รวม	
1.ศูนย์ฯจังหวัดตราด	41	42	83	26.6
2.ศูนย์ฯจังหวัดนครศรีธรรมราช	41	44	85	27.3
3.ศูนย์ฯจังหวัดสกลนคร	20	25	45	14.4
4.ศูนย์ฯจังหวัดนครราชสีมา	-	53	53	17.0
5.ศูนย์ฯจังหวัดสมุทรสงคราม	-	16	16	5.1
6.ศูนย์ฯจังหวัดเชียงใหม่	-	30	30	9.6
รวม	102	210	312	100.0

3. กลุ่มผู้สัมภาษณ์ / ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน หรือผู้เกี่ยวข้องในฐานะเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่สามารถประเมินคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาได้ จำนวน 210 คน (เท่ากับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา) ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 3 ชุด (สำหรับ 3 กลุ่มตัวอย่าง) ซึ่งแต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหาข้อคำถามทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลและคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสอบถามส่วนที่เหมือนกัน ได้แก่ แบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน กล่าวคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สำหรับลักษณะของแบบสอบถามส่วนที่แตกต่างกัน ได้แก่ เนื้อหาสาระ ประเด็นคำถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 (สำหรับอาจารย์ผู้สอน) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอนและวิชาที่เคยสอนในหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย ข้อคำถามด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านวิชาที่เคยสอนและด้านหลักสูตร

แบบสอบถามชุดที่ 2 (สำหรับนักศึกษา / ผู้สำเร็จการศึกษา) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพของผู้ตอบ ศูนย์การเรียนรู้ อาชีพ จุดมุ่งหมายในการเข้าเรียนสาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย ข้อคำถามด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอนและด้านหลักสูตร

แบบสอบถามชุดที่ 3 (สำหรับผู้ใช้มหาบัณฑิต) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพหน่วยงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านนักศึกษา ด้านผู้สอนและด้านหลักสูตร

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ทำการประเมินผล มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองของซิป (CIPP Model)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษา เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมิน ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรและตามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

สำหรับเกณฑ์กำหนดค่าความสำคัญของข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ากำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้ง 3 ชุด เสนอคณะกรรมการประจำหลักสูตรฯ สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในฐานะที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 3 ท่าน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน

2) ดร.ฉัฐพล ชุมวรฐายี

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว้า

เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ปรากฏว่าแต่ละข้อได้ค่า IOC .67 – 1.00 ทั้ง 3 ชุด แต่ละชุดมีค่า IOC เฉลี่ยรวมดังนี้ ชุดผู้สอน = .92 ชุดผู้เรียน = .91 และชุดผู้ชำนาญการ = .97 ตามลำดับ

5. นำแบบสอบถามชุดที่ 2 (สำหรับนักศึกษา / ผู้สำเร็จการศึกษา) ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สำเร็จการศึกษา 30 คน จาก 6 ศูนย์การเรียน ๆ ละ 5 คน โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .982

สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 1 อาจารย์ผู้สอน และชุดที่ 3 ผู้ใช้มหัศจรรย์ ไม่ได้นำไปทำการทดลองใช้ (Try Out) เนื่องจากมีประชากรตัวอย่างจำนวนจำกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินได้นำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับอาจารย์ผู้สอน

1) กรณีอาจารย์พิเศษซึ่งอยู่นอกมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้ประเมินได้จัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2554 และกำหนดวันส่งกลับภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554 พร้อมแนบซองติดอากรแสตมป์เพื่อการส่งกลับมายังผู้ประเมินคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) กรณีอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้ประเมินได้มีหนังสือขอความร่วมมือและพร้อมแนบบแบบสอบถามนำส่งยังสถานที่ทำงานตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2554 และขอความกรุณาส่งกลับมายังผู้ประเมิน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักศึกษา / ผู้สำเร็จการศึกษา และชุดที่ 3 สำหรับผู้ใช้มหัศจรรย์ ผู้ประเมินได้จัดส่งให้ผู้ประสานงานของแต่ละศูนย์การเรียนรู้ ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2554 เพื่อดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมให้ครบตามจำนวนที่กำหนดและจัดส่งกลับมายังผู้ประเมินภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2554

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ประเมิน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยเลือกใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ข้อมูลตอนที่ 1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร (ข้อมูลตอนที่ 2) ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นและเกณฑ์การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ดังนี้

กำหนดค่าพิสัยของแต่ละระดับโดยใช้สูตร

$$\text{พิสัย (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}$$

จำนวนชั้น

$$= \frac{5-1}{5} = 0.80$$

5

เพราะฉะนั้นเกณฑ์สำหรับการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = ความคิดเห็นระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 = ความคิดเห็นระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 = ความคิดเห็นระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 = ความคิดเห็นระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ข้อมูลตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดใช้การสรุปประเด็น แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)